

Ksenofobia w historii Ani i Mai

Scenariusz zajęć dla szkół ponadpodstawowych

SZKOŁY PONADPODSTAWOWE | Analizuj, uzasadnij, oceń skuteczność

Zajęcia pomagają rozpoznać rasistowską przemoc, ocenić wpływ grupy i reakcje dorosłych oraz zaplanować bezpieczną pomoc. Uczniowie rozróżniają wyjaśnianie motywów od usprawiedliwiania krzywdzenia. Pracują na sześciu etapach sprawy i planszy końcowej „Każdy zasługuje na szacunek i bezpieczeństwo”.

Odbiorcy i organizacja

Liceum, technikum i branżowa szkoła I stopnia. Edukacja obywatelska, godzina wychowawcza lub zajęcia pozalekcyjne. Praca indywidualna, w parach i małych grupach. Liczbę spotkań ustal po obejrzeniu sprawy. Punkty zatrzymania wyznaczają etapy i istniejące plansze; nie przypisujemy czasów filmom.

Ania ma w filmie 16 lat i chodzi do drugiej klasy liceum. Jej sytuację analizujemy bez przypisywania jej obywatelstwa, statusu migracyjnego lub poglądów na podstawie koloru skóry i pochodzenia ojca.

Cel główny

Uczeń rozpoznaje dyskryminację, uzasadnia potrzebę ochrony osoby krzywdzonej i proponuje działania świadka oraz szkoły, uwzględniając prawo do odmowy mediacji i potrzebę sprawdzania skuteczności pomocy.

Kryteria sukcesu dla ucznia

- Uzasadniam rozpoznanie uprzedzeń i rasistowskiego krzywdzenia konkretnymi zdarzeniami, oddzielając fakty od ocen bohaterów.
- Wyjaśniam wpływ śmiechu i przyłączania się grupy oraz to, dlaczego potrzeba uznania nie usprawiedliwia krzywdzenia innych.
- Oceniam reakcje dorosłych i wyjaśniam, dlaczego pomoc nie zależy od zgody Ani na mediację ani od jej wybaczenia.
- Planuję bezpieczne zgłoszenie, dalszy kontakt i sposób sprawdzenia poprawy; uzasadniam wniosek z planszy końcowej.

Zakres pracy i pomoce

Karty A i B tworzą podstawowy przebieg. Karta C rozszerza go o pracę z Konwencją o prawach dziecka i przygotowanie szkolnej informacji o pomocy. Wykorzystaj gotowe pomoce P1, P2 i P3 ze sprawy o ksenofobii.

Ministerstwo
Edukacji Narodowej

Zadanie „Teraz Ty bądź Sędzią! - nowe scenariusze, nowe możliwości” jest finansowane ze środków Ministra Edukacji Narodowej - Program Młodzi Obywatele.

Powiązania programowe i poradnik

Edukacja obywatelska

Obszar	Liceum i technikum	Branżowa I stopnia	Działanie ucznia
Uprzedzenia i dyskryminacja	I.3	I.2	Karta A: rozpoznaje rasizm, uprzedzenia i wpływ grupy; karta B: planuje bezpieczną reakcję.
Szkolne reguły	II.1	II.1	Karta C: odnajduje zapis szkolnego dokumentu i drogę zgłoszenia naruszenia.
Mediacja	II, fakultatywne 3	II, fakultatywne 3	Karta A: wyjaśnia dobrowolność i granice mediacji przy trwającej przemocy.
Prawa człowieka	IV.7	IV.6	Karta C: objaśnia fragmenty Konwencji i rozpoznaje naruszenie w historii Ani.

To powiązania z wybranymi elementami wymagań. Analiza filmu nie zastępuje ich pełnej realizacji. Wymagania o szkolnych regułach i prawach człowieka wspiera także wykonanie karty C. Przy godzinie wychowawczej odnieś cel do programu wychowawczo-profilaktycznego szkoły. [2, 3]

Powiązanie z poradnikiem metodycznym

Scenariusz rozwija kartę „Ksenofobia sprawa Ani i Mai” z poradnika Fundacji ProPublika. Dla starszych uczniów poszerza ocenę motywów i odpowiedzialności, analizę reakcji instytucji oraz planowanie pomocy.

Obszar	Miejsce w poradniku
Przygotowanie i metody	Rozdziały 1 i 2, s. 3-10: cel, samodzielny namysł, praca w parze, rozróżnienie wiedzy, interpretacji i opinii.
Bezpieczeństwo	Rozdział 3, s. 11-14: ochrona uczniów, dobrowolność i granice mediacji.
Podstawa i karta sprawy	Rozdział 4, s. 17-18: odrębne mapy programowe; rozdział 6, s. 31: wpływ grupy, dyskryminacja i alternatywny finał.
Prawo i ocena	Rozdział 7, s. 33-34: granice uproszczeń filmowych; rozdziały 8 i 9, s. 36-40: ewaluacja i przykłady odpowiedzi.

„Poradnik” oznacza publikację „Poradnik metodyczny pracy z symulatorem rozpraw sądowych Teraz Ty bądź Sędzią!” (44 strony). Numery odnoszą się do stron PDF. Źródła podano na końcu scenariusza.

Przygotowanie i bezpieczna rozmowa

Przed zajęciami

- Obejrzyj całą sprawę wraz z podsumowaniem. Sprawdź dostępne napisy, dźwięk i zatrzymywanie przy planszach. Przygotuj karty A i B; w rozszerzeniu kartę C i właściwy fragment statutu lub procedury pomocy w swojej szkole.
- Przygotuj P1 „Rozpoznaj dyskryminację”, P2 „Jak pomóc osobie poniżanej” i P3 „Wsparcie i reakcja”. Ustal szkolną osobę lub funkcję przyjmującą zgłoszenia, kanał kontaktu i kolejny kontakt, gdy pomoc jest nieskuteczna.
- Film zawiera rasistowskie wyzwiska, poniżanie w internecie, wycofanie Ani, informację o depresji i krzywdzące reakcje dorosłych. Przygotuj streszczenia oraz możliwość przerwy pod opieką. Film nie służy diagnozowaniu uczniów.

Komunikat otwierający

Powiedz: „Analizujemy historię dziewczyny poniżanej z powodu koloru skóry i pochodzenia rodziny. Nie powtarzamy wyzwisk, nie odgrywamy tych scen i nie przypisujemy ról osobom z klasy. Nie musisz mówić o swoich doświadczeniach. Możesz pracować na streszczeniu lub poprosić o przerwę. Jeśli potrzebujesz rozmowy, ustalimy bezpieczny sposób kontaktu”.

Nie proś ucznia o reprezentowanie kraju lub całej grupy. Nie organizuj debaty, czy Ania zasługuje na równe traktowanie. Pytaj o ocenę zachowania, argumenty i działania służące ochronie, nie o akceptowalność rasizmu.

Granice mediacji i odpowiedzialność

Trwająca przemoc z nierównowagą sił wymaga ochrony i interwencji dorosłych. Mediacja rówieśnicza jest w takiej sytuacji niewłaściwa. Propozycja nauczyciela, aby spróbować mediacji przed interwencją dorosłych, jest błędem, który należy nazwać. Nie odraczamy ochrony do czasu próby porozumienia. [4]

Ania nie odpowiada za dalsze zachowanie Mai dlatego, że odmówiła mediacji. Nie musi wybaczać, przyjaźnić się ani kontynuować krzywdzącej rozmowy, żeby otrzymać pomoc. Zgoda na spotkanie i obecność dorosłych nie gwarantują bezpieczeństwa.

Osobiste ujawnienie

Podziękuj za zaufanie, nie wypytuj przy klasie i nie obiecuj pełnej tajemnicy. Zapewnij rozmowę w bezpiecznych warunkach i pomoc zgodną ze szkolnymi procedurami. W przypadku zagrożenia reaguj pilnie. Nie zamieniaj lekcji w publiczne ustalanie winnych.

Podział na spotkania i dostosowanie

Blok A: etapy 1 i 2, karta A zadania 1 i 2. Blok B: etapy 3 i 4, zadanie 3. Blok C: etapy 5 i 6, P3, plansza końcowa i karta B. Karta C może stanowić osobne rozszerzenie. Przy kontynuacji przypomnij oś historii bez ponownego odtwarzania poniżania.

Przeczytaj polecenia, jeśli to potrzebne. Dopuść krótkie hasła i odpowiedź ustną. W branżowej szkole I stopnia można najpierw wspólnie przeanalizować jedno zdarzenie, a drugie pozostawić do samodzielnej pracy.

Przebieg od wprowadzenia do skierowania do mediacji

Etap 1 z 6 Wprowadzenie

Przed projekcją zbierz krótką odpowiedź: „Co może zrobić świadek rasistowskiego poniżania i za co odpowiada dorosły?”. Zachowaj ją do porównania na końcu. Odtwórz Wideo 1 i przejdź do etapu 2 bez osobnej planszy i dyskusji między etapami. Zapowiedz obserwowanie działań Mai, sytuacji Ani i reakcji otoczenia.

Etap 2 z 6 Okoliczności sprawy

Etap obejmuje dwa fragmenty okoliczności rozdzielone istniejącą planszą o internecie. Przy pytaniu „Czy wyzwiska w internecie mogą być tak samo krzywdzące jak w szkole?” poproś o indywidualny wybór i uzasadnienie w parze. Przemoc w sieci może wyrządzać poważną krzywdę. Nie trzeba czekać na jej powtórzenie, aby zareagować.

Po dalszej części pokaż planszę „Co Ania powinna zrobić najpierw?”. Uczniowie rozpoczynają zadanie 1 na karcie A, następnie porównują odpowiedzi z P1. Najpierw zapisują zdarzenia, potem wyjaśniają ich związek z dyskryminacją. Pytanie o ocenę nauczycieli uzupełnią po etapie 4.

Objasnij pojęcia robocze: uprzedzenie to negatywne nastawienie związane z przypisywaną grupą; dyskryminacja to gorsze traktowanie związane np. z kolorem skóry lub pochodzeniem; rasistowskie krzywdzenie w tej historii polega na poniżaniu Ani ze względu na kolor skóry i pochodzenie ojca. Ksenofobia oznacza wrogość wobec osób uznawanych za obce.

W zadaniu 2 uczniowie analizują grupę i Igę. Śmiech i przyłączanie się mogą wzmacniać Maję. Iga wspiera Anię i zgłasza problem, lecz jej obrażanie Mai nie jest wzorem reakcji. Zapytaj o bezpieczny komunikat bez wyzwisk. Uczeń nie musi podejmować ryzykownej konfrontacji.

Nazwij błąd nauczyciela: zapowiedź, że ustalenie zasad uniemożliwi obrażanie, nie daje realnej gwarancji ochrony. Ania już opisuje prześladowanie i lęk. Pomoc dorosłych jest potrzebna teraz, niezależnie od decyzji o mediacji.

Etap 3 z 6 Dalszy bieg sprawy

Odtwórz Wideo 3 i planszę o zgodzie na mediację. Wyjaśnij: skierowanie przez sąd nie zastępuje dobrowolnej zgody uczestników. Odmowa Ani nie czyni jej odpowiedzialną za dalszą przemoc. W zadaniu 3 na karcie A uczniowie zapisują potrzebną reakcję szkoły. Wróć do prawa do ochrony na P1.

Streszczenie zamiast trudnych scen

„Mają wielokrotnie poniżać Anię w szkole i internecie z powodu koloru skóry i pochodzenia jej ojca. Grupa się przyłącza. Ania unika szkoły i potrzebuje specjalistycznej pomocy. Iga zawiadamia nauczyciela. Po działaniach dorosłych sprawa trafia do sądu rodzinnego i zostaje skierowana do mediacji”. Pokaż te same plansze i wykonaj zadania.

Przebieg od mediacji do podsumowania

Etap 4 z 6 Mediacja

Etap zawiera Wideo 4 i 5. Po pierwszym filmie, przy pytaniu o teksty dotyczące koloru skóry, uczniowie uzasadniają rozpoznanie przemocy i dyskryminacji. Nazwanie ich żartem nie usuwa krzywdzącego charakteru zachowania.

Po drugim filmie odróżnij przeprosiny i naprawianie krzywdy od obietnicy. Najpierw musi ustać poniżanie. Zapytaj: „Czy potrzeba uznania usprawiedliwia zachowanie Mai?”. Uczniowie kończą zadania 1 i 3 na karcie A. Wyjaśnij, że twierdzenie Mai o faworyzowaniu Ani z powodu koloru skóry nie jest potwierdzonym faktem o motywach nauczycieli.

Nazwij zachowanie ojca Mai wspieraniem rasistowskich uprzedzeń. Obrażliwe wypowiedzi babci Ani zaostwiają rozmowę; ich krytyka nie oznacza równej odpowiedzialności za prześladowanie. Dorosły prowadzący powinien zatrzymać poniżanie i zadbać o ochronę Ani. Bezstronność nie oznacza tolerowania krzywdzenia.

Etap 5 z 6 Finał sprawy

Odtwórz Wideo 6. Uczniowie wskazują dalsze poniżanie, wyjście Ani, powrót do sądu, nadzór kuratora i późniejszą eskalację. Film opisuje konkretną historię, nie automatyczną sekwencję następstw. Wyjście Ani z krzywdzącego spotkania nie czyni jej odpowiedzialną za brak ugody.

Skoryguj filmowy błąd: „Wypowiedź o pozostawianiu wpisu o kuratorze w rejestrze karnym do końca życia nie jest poprawną regułą prawną. Ustawa przewiduje usuwanie danych nieletnich na określonych warunkach”. Nie wymagaj ustalania terminu usunięcia danych Mai bez pełnych informacji o sprawie. [6]

Etap 6 z 6 Podsumowanie

Przejdź do podsumowania w symulatorze. Odróżnij przedstawioną możliwość pozytywnego finału od głównej ścieżki. Zapytaj, co musiałyby się zmienić w zachowaniu Mai i reakcji dorosłych. Nie przedstawiaj przebaczenia Ani jako warunku naprawienia krzywdy ani udanej mediacji jako gwarancji braku dalszych problemów.

Po etapie 6 pokaż P3 „Wsparcie i reakcja” jako odrębny przykład. Uczniowie wykonują zadanie 4 na karcie B: rozróżniają działanie świadka, zadanie dorosłego i efekt wymagający sprawdzenia.

Plansza końcowa i plan pomocy

Wyświetl planszę „Każdy zasługuje na szacunek i bezpieczeństwo”. Uczniowie wybierają i uzasadniają jeden z trzech wniosków w zadaniu 6 na karcie B:

- Kolor skóry i pochodzenie nie zmieniają prawa do szacunku.
- Moja reakcja może pomóc osobie poniżanej.
- Uprzedzenia nie usprawiedliwiają krzywdzenia.

W zadaniu 5 wykorzystaj P2 oraz szkolną drogę kontaktu. W parach sprawdźcie, czy plan uwzględnia odwet, bezpieczne zachowanie informacji o wpisie i dalszy kontakt. Po zadaniu 7 porównajcie odpowiedzi ze wstępną notatką. W rozszerzeniu przejdź do karty C.

Zakończ przypomnieniem: za krzywdzenie odpowiada osoba, która je stosuje. Świadkowie mogą wspierać i zgłaszać przemoc. Dorosli odpowiadają za ochronę i sprawdzenie skuteczności pomocy; nie uzależniają jej od zgody na mediację.

Karta pracy A

Ksenofobia w historii Ani i Mai | Szkoły ponadpodstawowe | Analiza

Pracuj na filmie lub streszczeniu. Nie opisuj osób z klasy i nie przepisuj wyzwisk. Możesz zapisywać krótkie hasła.

1 Zdarzenia i oceny

Podaj przykład krzywdzenia w szkole i w internecie. Wyjaśnij związek z kolorem skóry lub pochodzeniem rodziny Ani.

Szkoła i uzasadnienie:

.....
.....

Internet i uzasadnienie:

.....
.....

Po etapie 4 wróć do tego zadania. Maja twierdzi, że nauczyciele wyróżniają Anię z powodu koloru skóry. Czy film potwierdza taką przyczynę? Co wiemy, a co jest oceną Mai?

.....
.....
.....

2 Grupa i reakcja Igi po etapie 2

Jak śmiech i przyłączanie się wpływają na sytuację? Wskaż pomocne działanie Igi oraz taką jej reakcję, której nie należy powielać.

.....
.....
.....

Zaproponuj wsparcie bez wyzwisk i bez wymagania ryzykownej konfrontacji.

.....
.....

3 Ochrona i mediacja po etapach 3 i 4

Oceń argument: „Najpierw zgoda Ani na mediację, potem pomoc”. Odpowiedz na niego, odwołując się do prawa do ochrony. Wskaż zadanie szkoły.

.....
.....
.....

Maja chce być zauważona w grupie, a ojciec wspiera jej uprzedzenia. Oddziel wyjaśnienie motywu od usprawiedliwienia zachowania. Co powinien zrobić dorosły prowadzący spotkanie?

.....
.....
.....

Karta pracy B

Ksenofobia w historii Ani i Mai | Szkoły ponadpodstawowe | Pomoc

4 Komiks P3 i skuteczność pomocy

Wskaż działanie koleżanki i zadanie dorosłego. Jaką informację trzeba jeszcze uzyskać, by potwierdzić, że pomoc zadziałała?

.....

.....

.....

5 Plan pomocy z wykorzystaniem P2

Ułóż plan dla sytuacji Ani. Uwzględnij jej obawę przed dalszym krzywdzeniem. Nie wymagaj zgody na mediację ani samodzielnego przekonywania Mai.

Wsparcie świadka i zadanie dorosłego:

.....

.....

Krótkie zgłoszenie do osoby wskazanej przez nauczyciela. Podaj zdarzenia, powtarzalność, skutki i potrzebę ochrony:

.....

.....

.....

Bezpieczny sposób zachowania informacji o wpisie, bez rozsyłania klasie:

.....

Kolejny kontakt, gdy pomoc nie przynosi poprawy:

.....

Dwie oznaki poprawy i sposób sprawdzenia ich przez dorosłego:

.....

.....

6 Wniosek z planszy końcowej

Podaj wybrany wniosek, zdarzenie, które go wspiera, i wynikające z niego konkretne działanie.

.....

.....

.....

7 Sprawdzenie na zakończenie

Dlaczego zamknięcie konta Ani albo jej odejście ze szkoły nie dowodzi, że Maja przestała krzywdzić?

.....

.....

Karta pracy C

Ksenofobia w historii Ani i Mai | Szkoły ponadpodstawowe | Rozszerzenie

8 Prawa dziecka i obowiązek ochrony

Przeczytaj fragmenty Konwencji o prawach dziecka. Znak [...] oznacza pominięcie części przepisu. [5]

Art. 2 ust. 1: „Państwa-Strony w granicach swojej jurysdykcji będą respektowały i gwarantowały prawa zawarte w niniejszej konwencji wobec każdego dziecka, bez jakiegokolwiek dyskryminacji, niezależnie od rasy, koloru skóry, płci, języka, religii [...]”.

Art. 19 ust. 1: „Państwa-Strony będą podejmowały wszelkie właściwe kroki w dziedzinie ustawodawczej, administracyjnej, społecznej oraz wychowawczej dla ochrony dziecka przed wszelkimi formami przemocy fizycznej bądź psychicznej, krzywdy lub zaniedbania bądź złego traktowania lub wyzysku [...]”.

Objaśnij zasadę z każdego fragmentu i połącz ją z konkretnym zdarzeniem w historii Ani.

.....

.....

.....

Dlaczego potrzeba ochrony nie może zależeć od popularności Ani lub gotowości do wybaczenia?

.....

.....

9 Szkolna informacja o pomocy

W parze opracujcie krótki komunikat dla uczniów na podstawie szkolnego dokumentu udostępnionego przez nauczyciela. Nie opisujcie rzeczywistych osób ani ich doświadczeń. To projekt do sprawdzenia przed ewentualnym użyciem.

Nazwa dokumentu i punkt o godności, bezpieczeństwie lub zgłaszaniu naruszeń:

.....

Własnymi słowami wyjaśnijcie znaczenie tego zapisu.

.....

.....

Napiszcie komunikat zawierający: co można zgłosić, komu i jak, kolejny kontakt przy braku poprawy oraz przypomnienie, by nie rozpowszechniać krzywdzących wpisów.

.....

.....

.....

.....

Co nauczyciel musi sprawdzić przed udostępnieniem komunikatu?

.....

.....

Przykłady odpowiedzi do kart A i B

Przykłady nie wykluczają innych trafnych odpowiedzi. Oceniaj rozumienie, odwołanie do historii i uzasadnienie. Nie wymagaj cytowania obraźliwych słów ani zgodności opinii z poglądem nauczyciela.

Karta A

1. W szkole: obraźliwe karteczki na ławce i poniżanie na korytarzu. W internecie: krzywdzące wpisy na koncie Ani. Maja wiąże gorsze traktowanie z kolorem skóry Ani i pochodzeniem jej ojca. Film pokazuje jej przekonanie o faworyzowaniu Ani, ale nie potwierdza motywów nauczycieli. Należy odróżnić to, co Maja mówi, od ustalenia, że jej słowa są prawdziwe.
2. Śmiech i przyłączanie się wzmacniają krzywdzące zachowanie oraz mogą zwiększać osamotnienie Ani. Iga towarzyszy Ani i zgłasza sytuację nauczycielowi. Jej wyzwiska wobec Mai nie są wzorem. Możliwe wsparcie: „Nie jesteś z tym sama. Mogę pójść z tobą do wychowawcy”. Świadek nie musi samodzielnie podejmować konfrontacji.
3. Ania ma prawo odmówić mediacji, a szkoła powinna zapewnić ochronę i podjąć interwencję. Skierowanie przez sąd nie zastępuje dobrowolnej zgody uczestników. Potrzeba uznania może pomagać zrozumieć motyw Mai, ale nie daje jej prawa do rasistowskiego poniżania. Poparcie ojca nie czyni tego zachowania dopuszczalnym. Prowadzący powinien przerwać obrażanie i zadbać o bezpieczeństwo Ani; sama prośba o cierpliwe słuchanie nie wystarczy.

Karta B

4. Koleżanka nie rozsyła krzywdzących treści i proponuje wspólne zgłoszenie. Dorosły ma przerwać krzywdzenie i sprawdzić skuteczność pomocy. Komiks nie pokazuje jeszcze długofalowego wyniku. Potrzebna jest informacja, czy poniżanie ustało, czy nie ma odwetu i czy osoba krzywdzona czuje się bezpieczniej.
 5. Plan: zaproponować Ani wsparcie i wspólne zgłoszenie, przekazać dorosłemu konkretne informacje oraz obawę przed odwetem. Dorosły uruchamia pomoc i ustala dalszy kontakt. Przy braku poprawy uczeń zwraca się do pedagoga, psychologa, dyrektora lub innego zaufanego dorosłego. Wpis można zachować na urzędzeniu lub w rzucie ekranu i przekazać właściwej osobie bez rozpowszechniania.
- Przykład zgłoszenia: „Maja wielokrotnie poniża Anię w szkole i internecie z powodu koloru skóry i pochodzenia jej ojca. Inne osoby się przyłączają. Ania unika szkoły. Proszę o pomoc, ochronę przed dalszym krzywdzeniem i ustalenie, kiedy sprawdzimy, czy sytuacja się poprawiła”.
- Oznaki poprawy: ustanie poniżania i wpisów, brak odwetu oraz większe poczucie bezpieczeństwa Ani. Dorosły sprawdza je przez indywidualny kontakt i obserwację, bez publicznego wypytywania. Same przeprosiny, obietnica lub zniknięcie Ani z pola widzenia nie dowodzą poprawy.
6. Dobre uzasadnienie: „Wybrałem reakcję świadka, bo śmiech koleżanek wzmacniał Maję, a Iga zgłosiła problem nauczycielowi. Świadek może nie podawać wpisów dalej i pomóc w zgłoszeniu”. Częściowe: „Trzeba pomagać”, bez zdarzenia. Do korekty: „Ania powinna była zgodzić się na mediację, wtedy problem by zniknął”.
 7. Zamknięcie konta i odejście ze szkoły ograniczają udział Ani w jej dotychczasowym życiu, nie potwierdzają zmiany Mai. Film informuje, że Maja zaczyna dręczyć inne dzieci. Odpowiedzialności za zatrzymanie przemocy nie można przenosić na osobę krzywdzoną.

Odpowiedzi do rozszerzenia ocena i źródła

Karta C

8. Art. 2: prawa przysługują każdemu dziecku bez dyskryminacji; w historii Ania jest poniżana z powodu koloru skóry. Art. 19: potrzebne są działania chroniące przed przemocą psychiczną i fizyczną, np. interwencja zatrzymująca poniżanie i sprawdzenie jej skuteczności. Prawa nie zależą od popularności lub gotowości do przebaczenia.

9. Odpowiedź zależy od dokumentu szkoły. Sprawdź wskazany punkt, jego objaśnienie, prawidłowe dane kontaktowe, dalszą drogę pomocy oraz język bez obwiniania osoby krzywdzonej. Komunikat ma chronić prywatność i nie może obiecywać pełnej tajemnicy lub gwarantować wyniku interwencji. Samo przygotowanie projektu nie oznacza jego publikacji ani realizacji całego projektu obywatelskiego.

Skala informacji zwrotnej

Przed zadaniem przedstaw trzy kryteria: poprawność informacji, odwołanie do zdarzeń lub źródła i uzasadnienie. Każde oceń od 0 do 2 zgodnie z Poradnikiem, s. 37. Wynik służy informacji zwrotnej, nie automatycznemu przeliczeniu na stopień.

Poziom	Opis
2	Trafna i pełna realizacja danego kryterium: poprawne rozróżnienie, konkretny przykład lub wyjaśniony związek.
1	Realizacja częściowa, wymagająca uzupełnienia o ważny szczegół, przykład lub wyjaśnienie.
0	Istotny błąd, brak podstawy w historii albo brak realizacji danego kryterium.

Przy planie pomocy sprawdź też bezpieczeństwo. Wyjaśnij błąd, jeśli uczeń obwinia Anię, usprawiedliwia rasizm lub proponuje odwet, i umożliw poprawę. Nie oceniaj emocji, osobistych doświadczeń ani wyboru przycisku. Przykład: „Trafnie wskazujesz wsparcie Igi. Dodaj, jak zgłosić problem bez rozpowszechniania wpisów”.

Źródła i materiały

- [1] Fundacja ProPublika, symulator „Teraz Ty bądź Sędzią!”, sprawa „Ksenofobia”. <https://www.wydaj-wyrok.pl>.
- [2] Edukacja obywatelska w liceum i technikum, Dz.U. 2025 poz. 382. <https://api.sejm.gov.pl/eli/acts/DU/2025/382/text.pdf>.
- [3] Edukacja obywatelska w branżowej szkole I stopnia, Dz.U. 2026 poz. 1012, załącznik nr 1. <https://api.sejm.gov.pl/eli/acts/DU/2026/1012/text.pdf>.
- [4] Ewa Czerniewska-Koruba, Agresja i przemoc w szkole, ORE, 2015, wyd. II, s. 40-41. https://ore.edu.pl/wp-content/uploads/phocadownload/pracownie/Agresja_i_przemoc_w_szkole_Czerniewska_wyd.-II.pdf.
- [5] Konwencja o prawach dziecka, art. 2 i 19 ust. 1. <https://bip.brpd.gov.pl/biuro-rzecznika-praw-dziecka-akty-prawne/konwencja-o-prawach-dziecka/>.
- [6] Ustawa o Krajowym Rejestrze Karnym, art. 14 ust. 2, tekst jednolity Dz.U. 2024 poz. 276 ze zm. <https://eli.gov.pl/api/acts/DU/2024/276/text.html>.